אורפנים לוהטים

אוירות וחוות סוסים בהתנחלויות ובמאחזים בגדה המערבית

כרם נבות
KEREM NAVOT

יוני 2018

הקדמה>>

בתחילת יולי 2017 חשפנו את סיפור אורוות הסוסים הפירטית ש'החבר'ה' בהתנחלות שערי תקווה הקימו עם רבש"ץ (רכז ביטחון שוטף צבאי) ההתנחלות מנשה שאטי בכרמי הזיתים של שכניהם הפלסטינים מהכפר סניריה. אורוות סוסים הוקמה במקום הזה כבר בשנת 2005, ובעקבות מאבק משפטי שניהלו בעלי הקרקע, היא פונתה. אולם בשנת 2015 הוקמה האורווה מחדש בנקודה לא רחוקה ועל שטח גדול יותר, ושם היא עומדת היום.

סיפור זה הוא ביטוי אחד מני רבים לתרבות ההפקרות והפרת החוק שספק אם פסחה על התנחלות ישראלית אחת בגדה המערבית. תרבות זו לובשת ופושטת צורה, על פי אופי האוכלוסייה בכל מקום וצרכיה, אך המשותף לכל מקרי ההשתלטות הבלתי מורשית הוא שיתוף הפעולה של הרשויות עם המתנחלים – אם באופן פעיל ואם בהעלמת עין.

דו"ח קצר הזה מוקדש אפוא לאחת התופעות הבולטות בגדה המערבית בשנים האחרונות – לבניית אורוות וחוות סוסים בהתנחלויות ובמאחזים – והוא חלק מסדרת דו"חות קצרים שארגון 'כרם נבות' מפרסם על האמצעים המגוונים שבאמצעותם משתלטים מתנחלים בסיוע המדינה על אדמות הגדה המערבית, ובכללן אדמות פרטיות רבות.

כמו בדו"חות הקודמים, גם בדו"ח זה נצמדנו להגדרה המינימליסטית של אדמה בבעלות פלסטינית פרטית, דהיינו רק אדמות שגם הרשויות הישראליות מכירות שהן בבעלות פלסטינית פרטית.[1] יש לציין, שלעתים קרובות הפלסטינים עצמם מגדירים אחרת את הבעלות על הקרקע, ולרוב הם אינם מכירים בתקפותן של פעולות ההפקעה המגוונות שנקטה ישראל מאז 1967.

תופעת הבנייה הלא־חוקית של אורוות וחוות סוסים בהתנחלויות ובמאחזים מוכרת היטב גם לגוף האחראי על אכיפת חוקי התכנון והבנייה בגדה המערבית – המנהל האזרחי. במהלך השנים הוציאה יחידת הפיקוח של המנהל האזרחי לא פחות מ־44 צווי הריסה למבנים ישראליים המשמשים אורוות וחוות סוסים שנבנו בניגוד לחוק. למותר לציין שכמו רובם המוחלט של צווי ההריסה שהוציא המנהל האזרחי במהלך השנים לאלפי מבנים בהתנחלויות ובמאחזים, גם ברוב המקרים האלה לא נעשה דבר כדי ליישם את הצווים, לפנות את המבנים, להרוס אותם או להעניש את העבריינים.

בניית אורוות וחוות סוסים רווחת בהתנחלויות ובמאחזים דווקא, בין היתר, מכיוון שסביב רוב ההתנחלויות והמאחזים קיימות 'רזרבות' קרקע נדיבות, בעקבות המדיניות הגורפת, הנאכפת בפועל על ידי הצבא והמתנחלים, למנוע מבעלי אדמות פלסטינים לגשת לשטחים נרחבים סביב ההתנחלויות. אל רבות מה'רזרבות' האלה פולשים מתנחלים, המזהים הזדמנות לעשות באדמות האלה שימושים מגוונים על פי צרכיהם. התופעה הזאת משגשגת, כמובן, גם משום שמערכת אכיפת החוק בגדה המערבית כמעט שאינה מתפקדת. דברים אלו נכונים בעיקר בכל הקשור בהגנה על זכויות הקניין של פלסטינים.

לסיום ההקדמה ראוי להזכיר כי התופעה של בניית אורוות וחוות סוסים בהתנחלויות היא חלק ממגמה רחבה של עלייה ניכרת בפופולריות של העיסוק ברכיבה, בין היתר, למטרות טיפוליות, גם ממערב לקו הירוק. לעלייה הזאת תורמות קופות החולים המסבסדות למבוטחיהן שיעורי רכיבה טיפולית, בעיקר לילדים ולבני נוער המתמודדים עם קשיים קוגניטיביים ורגשיים שונים. אפשר לומר אפוא שחלק ניכר מחוות הסוסים האלה חייבות את קיומן לקופות החולים ולתקציבי הבריאות הממלכתיים הזורמים דרכן.

[1] את המידע על הבעלות על המקרקעין קיבלנו מהמנהל האזרחי במענה לכמה בקשות חופש מידע שהגשנו בשנים האחרונות, ולכן יש לראות במידע המופיע כאן מידע רשמי שהרשויות הישראליות אחראיות לדיוקו.

הסקר>>

הסקר שערכנו כלל את כל ההתנחלויות והמאחזים הישראליים בגדה המערבית, ובמהלכו איתרנו עשרות אורוות וחוות שמתנחלים מגדלים בהן סוסים. רוב האורוות והחוות הוקמו באתרים מרוחקים מהחלקים הבנויים בהתנחלויות, בעיקר בשל הריחות והמפגעים הסביבתיים הבלתי נמנעים הנלווים לגידול סוסים. אם כך, הצורך בשטחים מרוחקים משטחי המגורים והקהילה הוא בעצמו תמריץ לבנייה לא חוקית ולפלישה לאדמות שלהלכה אסור לבנות בהן. בחלק גדול מהמקרים האנשים העומדים מאחורי הקמת החוות בחרו ביודעין אתרים שהבנייה בהם אסורה, מתוך הנחה שאתרים אלו לא ישמשו בעתיד לבנייה בתוך ההתנחלות, ולכן הם לא יידרשו לפנות את חוותיהם.

את חוות הסוסים והאורוות שאיתרנו אפשר לחלק לשתי קבוצות עיקריות: חוות רכיבה מקצועיות שמתקיימים בהן שיעורי רכיבה, ואורוות או חוות פרטיות קטנות יותר שמתנחלים מגדלים בהן סוסים כתחביב ואין בהן פעילות רכיבה מקצועית.

דו"ח זה מוקדש בעיקרו לסקירת הקבוצה הראשונה, דהיינו לחוות המקצועיות שמתקיימת בהן פעילות מקצועית והמתנחלים המפעילים אותן גם מתפרנסים מהן.

בסקר שערכנו מצאנו 29 חוות השייכות לקבוצה זו. 11 מהן בנויות (כולן או חלקן) שלא כחוק על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית, ואילו רוב החוות האחרות בנויות על אדמות שהרשויות הישראליות הפקיעו במגוון דרכים ואמתלות (כגון הכרזה עליהן 'אדמות מדינה', או תפיסתן לשם 'צורכי ביטחון' כביכול). מלבד החוות האלה, מוכרות לנו 37 אורוות פרטיות שבנו מתנחלים, והם מגדלים בהן סוסים כתחביב. 20 מהאורוות האלה נבנו על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית. בסוף הדו"ח הזה תמצאו רשימה מפורטת של האורוות האלה.

חוות הסוסים המקצועיות>>

בטבלה שלהלן רשומות חוות הסוסים המקצועיות בהתנחלויות הגדה המערבית, שנת ההקמה של כל חווה ומעמד הקרקע שהן נבנו עליה:

מספר	שם ההתנחלות או המאחז	שם החווה	שנת ההקמה	הבעלות על הקרקע	מספר צו[2] ההריסה
1	אורנית	חוות אורנית	2005	אדמה פרטית	62/05
2	אלון שבות	חוויה בגבעה	לא ידועה	בעלות יהודים לפני 1948	
3	אלעזר	מרכז חוויות	2004	אדמה פרטית תחת תפיסה צבאית	
4	אפרת	חוות סוסים באפרת רוכבים בשיבולים	2012	אדמת מדינה מוכרזת	
5	איתמר	הנקודה הכפרית	2009	אדמה פרטית	
6	בית אל	חוות הסוסים בית אל	2007	אדמה פרטית	142/07+143/07+ 144/07+54/09
7	בית חגי	חוות בית חגי (שייכת לכפר הנוער)	2005	אדמת מדינה מוכרזת ואדמה פרטית	
8	בית יתיר	חוות תחייה	2007	אדמה פרטית	
9	גבעת הראל	חווה בגבעה	2006	אדמה פרטית	230/04+34/07
10	גיתית	מרכז רכיבה גיתית	2014	אדמה פרטית תחת תפיסה צבאית	

[2] מטעמים שונים, שאינם נהירים לנו תמיד, לא בכל המקרים שבהם נבנו המבנים שלא כחוק הוציא המנהל האזרחי צו הריסה.

11	דולב	חוות דולב	2002	אדמת מדינה מוכרזת	126/10
12	חלמיש	חוות סוסים שם לא ידוע	לא ידועה	אדמת מדינה מוכרזת	
13	טנא עומרים	טנא עומרים	2013	אדמת מדינה מוכרזת	
14	כפר אדומים	חוות מדבר יהודה	לא ידועה	אדמת מדינה טאבו	
15	כפר אלדד	חוות אל חי	2005	אדמה פרטית	82/16
16	מבוא חורון	חוות צהלה/ חוות עמק איילון	2012	אדמה פרטית	
17	מבואות יריחו	חוות גינת עדן	2010	אדמת מדינה טאבו	11/09
18	מעלה ישראל	חוות המערב הפרוע	2009	אדמה פרטית	
19	מעלה שומרון	החווה בכפר	2015	אדמת מדינה מוכרזת	
20	עלי זהב	חוות הזהב	2002	אדמת מדינה מוכרזת	
21	ענתות	חוות נוף המדבר	לא ידועה	אדמת מדינה טאבו	
22	עפרה	חוות חי בסרט	2013	אדמה הרשומה על שם ישראלים	82/13+81/13
23	קדומים	חוות קדומים	2008	אדמת מדינה מוכרזת	
24	קלי"ה	אורוות קלי"ה	1999	אדמת מדינה מוכרזת	
25	קריית ארבע	חוות פדרמן	2007	אדמה פרטית	119/00

26	רחלים		2007	אדמת מדינה מוכרזת	50/07+51/07
27	שדה בר	חוות הרודיון	2003	אדמה פרטית	88/04
28	תקוע	מרכז רכיבה תקוע	2014	אדמת מדינה מוכרזת	
29	תקוע	אילן חוות סוסים	2004	אדמת מדינה מוכרזת	

השלט בכניסה לחוות אורנית

פריחת ענף החוות ב־15 השנים האחרונות>>

הטבלה שלעיל מלמדת כי רוב חוות הסוסים בהתנחלויות הוקמו ב־15 השנים האחרונות. חשוב לשים לב שכל 11 חוות הסוסים שנבנו בניגוד לחוק על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית הוקמו לאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה בשלהי שנת 2000, ולא במקרה: בעקבות האינתיפאדה השנייה חל שינוי מהותי, והצבא והמתנחלים החלו לאכוף מדיניות גורפת של מניעת גישתם של פלסטינים לאדמותיהם הסמוכות להתנחלויות. המתנחלים ניצלו את המציאות החדשה כדי להשתלט על שטחים נרחבים סביב ההתנחלויות, ואף בתוכן, בין היתר, לשם הקמת חוות סוסים.[3] במילים אחרות, אין כל ספק שפריחתו של ענף גידול הסוסים בגדה המערבית קשור קשר ישיר למהלך מניעת הגישה של פלסטינים לאדמותיהם וגזל האדמות האלה על ידי מתנחלים.

כדי להבין כיצד התפתח הדפוס הזה יש לדבר על הגורם המממן, שבלעדיו ספק רב אם רוב החוות האלה היו נבנות מלכתחילה, ורובן בוודאי לא היו שורדות.

חוות המערב הפרוע בהתנחלות ברקן

[3] בתוך עשרות התנחלויות יש מובלעות של קרקעות בבעלות פרטית פלסטינית, וברובן המוחלט בעלי הקרקע אינם רשאים להיכנס לאדמותיהם.

שוד אדמות בחסות תקציב הבריאות>>

בישראל פועלות היום ארבע קופות חולים: כללית, מכבי, מאוחדת ולאומית. כל ארבע הקופות האלה מעניקות למבוטחיהן סל שירותים זהה המוגדר בחוק ביטוח בריאות ומתעדכן מעת לעת. את סל השירותים הבסיסי הזה אפשר להרחיב בסדרה של ביטוחים משלימים שכל קופות החולים מציעות למבוטחיהן.

אחת הזכויות הביטוחיות שהביטוחים המשלימים מציעים היא סל שירותים המכונים 'התפתחות הילד'. במסגרת הסל הזה זכאים כל ילד וילדה שאובחנו לקבל עשרות טיפולים מסובסדים בכל שנה קלנדרית, במגוון שיטות טיפול, ובהם שיעורי רכיבה טיפולית.

קופת חולים מכבי

הזכאות: טיפולים משלימים לילדים מגיל 3-18. עד 50 טיפולים בשנה קלנדרית, עד 2 טיפולים בשבוע.

אילו מקצועות טיפוליים נכללים בזכאות?

- רכיבה טיפולית
- טיפולים בהבעה ויצירה
- טיפולים באמצעות בעלי חיים
- ספורט טיפולי
- פעילות טיפולית במים (לא הידרותרפיה)

עלות: תשולם השתתפות עצמית בסך 70 ₪ לטיפול.

מכבי שירותי בריאות [4]

[4] אתר קופת חולים מכבי: https://www.maccabi4u.co.il/27685-he/Maccabi.aspx

קופת חולים כללית

בכללית מושלם ילדים בגילאי 3 עד 17 כולל, זכאים ל־30 טיפולים בשנה קלנדרית ועד 100 בתקופת החברות בתכנית. ילדים בתכנית כללית מושלם פלטיניום זכאים ל־25 טיפולים נוספים בשנה קלנדרית במכוני הסדר בהשתתפות עצמית של 45 שקלים.

[5]

קופת חולים לאומית

לאומית במקום הראשון בטיפולים לילדים

"לאומית מצטיינת" בטיפולים בסיסיים בתחום התפתחות הילד (

פיזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק, טיפולים פסיכולוגיים).

"לאומית נדיבה בכמות הטיפולים... ובהשתתפות עצמית נמוכה יחסית"

בטיפולים נוספים בתחום התפתחות הילד (ריפוי במוסיקה, ריפוי באמנות,

רכיבה טיפולית).

[6]

קופ"ח מאוחדת

רכיבה טיפולית: ללא שינוי ביחס ההסדר הנהוג כיום, שיפוי בגובה 75% ועד 110 ש"ח לטיפול.

[7]

[5] אתר קופת חולים כללית: https://mushlam.clalit.co.il/he/articles/Pages/riding.aspx

[6] אתר קופת חולים לאומית: https://www.leumit.co.il/heb/Rights/Shaban/Children

[7] אתר קופת חולים מאוחדת:
https://www.meuhedet.co.il/meuhedet/views/engine?idorItemId=topMenu&templateName=menu.txt&temp
1464766754172=lateKey=&mainView=article&mainId

כמה מחוות הסוסים המקצועיות בהתנחלויות קשורות בהסכמים עם קופות החולים, המעניקות לתושבי ההתנחלויות סל שירותים זהה לזה שהן מעניקות למבוטחיהן בתחומי מדינת ישראל. מהבדיקה שערכנו עולה כי קופות החולים אינן עוסקות בשאלות הקשורות במעמדן החוקי של החוות, וכך בחלק מהמקרים הן מעודדות בעקיפין גזל אדמות ובנייה בלתי חוקית.

בטבלה שלהלן מופיעות החוות שנבנו על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית ועמן התקשרו קופות החולים.[8]

קופת החולים	חוות הסוסים הקשורות עמה שנבנו על אדמות פרטיות
שירותי בריאות כללית	חוות הרודיון, חוות בית אל, חווה בגבעה
קופת חולים מכבי	חוות המערב הפרוע, חווה בגבעה
קופת חולים מאוחדת	חוות צהלה, חוות הרודיון, חוות בית אל, חוות המערב הפרוע, חווה בגבעה, בית חגי, חוות תחייה
קופת חולים לאומית	חוות צהלה, חוות הרודיון, חוות בית אל, חוות המערב הפרוע, חווה בגבעה, בית חגי, חוות תחייה

[8] המידע מבוסס על הכתוב באתרים ובעמודי הפייסבוק של החוות האלה, וכן על התכתבות ושיחות טלפון עם עובדי החוות.

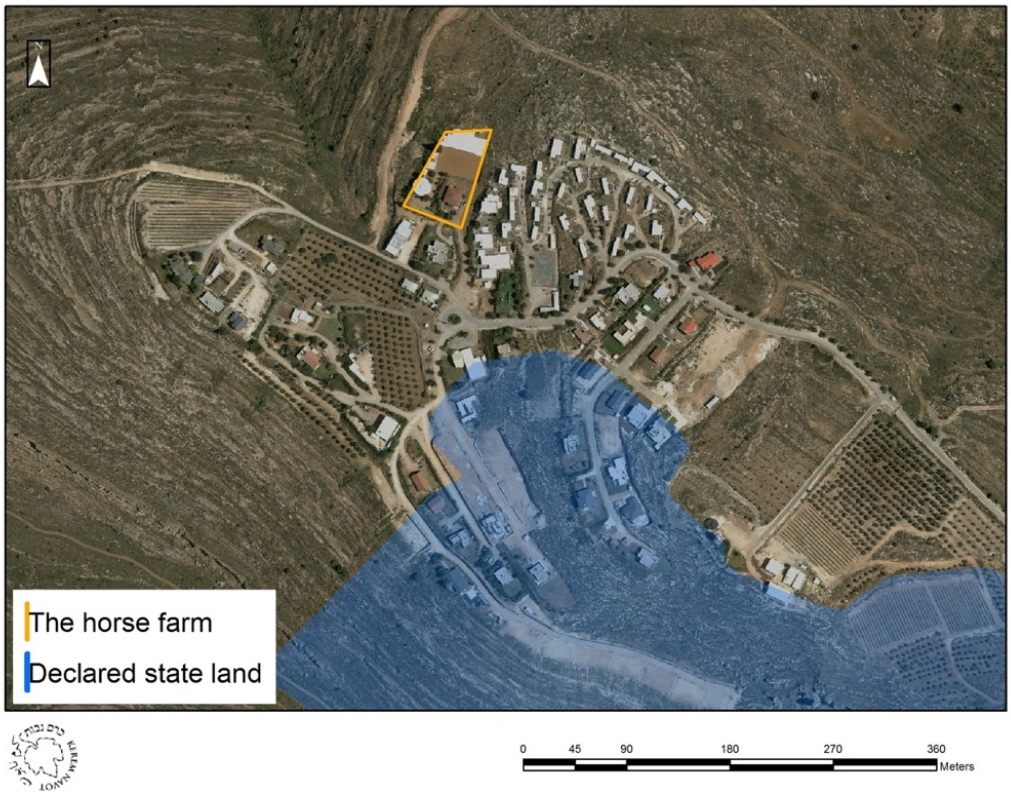

תצלום אוויר של חוות הסוסים בגבעת הראל

תצלום אוויר של חוות הסוסים במאחז שדה בר

תצלום אוויר של חוות תחיה בבית יתיר

גדרות ושב"מים סביב ההתנחלויות – אתרי גידול סוסים אידאליים>>

סביב רוב ההתנחלויות ישנן מערכות גידור שבתוכן נכלאו שטחים פרטיים שאינם נגישים לבעליהם הפלסטינים ביום יום. חלק ממערכות הגידור האלה נבנו שלא כחוק, ואילו אחרות הן בעלות מעמד רשמי והצבא מגדיר את השטחים שנכלאו בתוכן שב"ם (שטח ביטחון מיוחד), כלומר שטח צבאי סגור, שכניסת בעלי האדמות אליו מתאפשרת רק בתיאום מראש.[9] במאמר מוסגר ראוי לציין כי מאז הקמתם של השב"מים האלה (רובם הוקמו סביב שנת 2005), פלשו מתנחלים אל רובם באמתלות ובאמצעים שונים ומשונים, וזה יותר מעשור שכניסה סדירה של בעלי הקרקעות הפלסטינים לשטחיהם מתאפשרת רק לעתים רחוקות, אם בכלל, אף שהצבא מחויב להגן על אדמותיהם ולאפשר את כניסתם בתיאום.[10]

בשתי התנחלויות הוקמו בתוך בשטחי מערכות הגידור שהצבא בנה ומתחזק סביבן חוות לגידול סוסים:

בהתנחלות שערי תקווה בנו מתנחלים, ובהם רבש"ץ ההתנחלות מנשה שאטי, אורוות סוסים בכרמי הזיתים הנמצאים בין גדר ההפרדה לבין הגדר המקורית של ההתנחלות. כאמור, את הסיפור הזה פרסמנו ביולי 2017 בגלי צה"ל ובדף הפייסבוק שלנו, ולמרות התחייבות הצבא 'לאכוף את החוק' אורוות הסוסים לא פונו.[11]

גם בשבי שומרון שממערב לשכם הקימו מתנחלים בתחומי השב"ם מעין אחו שבו סוסים רועים. סביב התנחלות זו הוכרז בשנת 2005 שב"ם שגודלו כ־400 דונם שכולו אדמות פרטיות. זה כמה שנים שהחלק הצפוני של השב"ם משמש פנסיון לסוסים בחסות הגדרות החשמליות והמצלמות שהצבא התקין במקום. את המקום מפעיל תושב המקום אלברט נקש.

---

[9] ראו גם דו"ח בצלם, 'אדמה שדודה: חסימת הגישה של פלסטינים לקרקע סביב התנחלויות', ספטמבר 2008. https://www.btselem.org/hebrew/publications/summaries/200809_access_denied

[10] ראו: 'התנחלויות ששטחים סביבן נתפסו לצורכי ביטחון מנצלות אותם לחקלאות ולמגורים', חיים לוינסון, הארץ, 5 ביולי 2015. https://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.2675897

[11] לאחר חשיפת הסיפור התברר לנו שכ־600 מ' ממערב למקום נבנו עוד כמה אורוות סוסים, גם הן בתוך כרמי הזיתים הכלואים בין גדר ההתנחלות לגדר ההפרדה, וגם הן שייכות לתושבים מהתנחלות שערי תקווה.

אורוות סוסים פרטיות>>

כאמור, המציאות השוררת בהתנחלויות בגדה המערבית מספקת 'תנאי חממה' למסיגי גבול ושודדי קרקעות ישראלים המשתלטים על שטחים שבבעלות פלסטינים. בחלק הקודם סקרנו את התופעה של בניית חוות סוסים מקצועיות שמתקיימת בהן פעילות רכיבה אינטנסיבית יחסית שאנשים מתפרנסים ממנה. בחלק הזה נסקור בקצרה את התופעה המקבילה – אורוות פרטיות שמתנחלים הקימו 'לשימוש עצמי'.

רוב האורוות האלה נמצאות במרחק ניכר מהשטחים הבנויים של ההתנחלויות, כדי להרחיק מהתושבים את מפגעי הריח. בעקבות זאת, לעתים קרובות הוקמו האורוות האלה בשטחים בבעלות פרטית שנותרו כלואים בתוך השטחים המגודרים של ההתנחלויות, או בסמוך להן.

מהסקר עולה כי 20 מתוך 37 אורוות הסוסים הפרטיות שאיתרנו הוקמו על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית. כל שאר האורוות הוקמו (ברוב המקרים בלא היתרים ובניגוד לחוק) על אדמות שישראל הפקיעה ,אם באמצעות הכרזה עליהן 'אדמות מדינה', אם באמצעות תפיסתן ל'צרכים צבאיים' כביכול.

כמו החוות המקצועיות, גם רוב האורוות הפרטיות נבנו בשנים שלאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה (בשלהי שנת 2000), כלומר בשנים שבהן נסגרו שטחים נרחבים סביב ההתנחלויות ובתוכן לכניסת פלסטינים, מה שאפשר למתנחלים להשתלט על האדמות האלה. ראוי לציין כי הרשימה המופיעה כאן היא של האורוות המוכרות לנו, אך לא מן הנמנע שישנן עוד אורוות שטרם איתרנו.

מספר	שם ההתנחלות או המאחז	שנת ההקמה	הבעלות על הקרקע
1	אדורה	2011	אדמת מדינה מוכרזת
2	אלפי מנשה	2003	אדמה פרטית
3	אריאל	2008	אדמה פרטית
4	בית אל	לפני שנת 1997	אדמה פרטית
5	בית אל	2016	אדמה פרטית תחת תפיסה צבאית
6	בני אדם	2008	אדמת מדינה מוכרזת
7	ברקן	1999	אדמת מדינה מוכרזת
8	גבעה 850 איתמר	2014	אדמת מדינה מוכרזת
9	גבעון	2009	אדמה פרטית
10	גבעון	2011	אדמה פרטית
11	גבעות	2012	אדמת מדינה מוכרזת
12	גבעת הרועה העברי	2017	אדמת מדינה טאבו
13	חוות גלעד	2010	אדמה פרטית
14	חוות יאיר	2010	אדמת מדינה מוכרזת
15	חוות מעון	2006	לא ידוע
16	טלמון	2007	אדמת מדינה מוכרזת
17	כוכב יעקב	2015	אדמת מדינה מוכרזת

18	מודיעין עילית (ברכטפלד)	2015	אדמה פרטית
19	מודיעין עילית	2014	אדמה פרטית
20	מעוז צבי	2008	אדמת מדינה טאבו
21	נילי	2006	אדמת מדינה מוכרזת
22	סוסיה	2012	אדמה פרטית
23	סנה יעקב	2014	אדמה פרטית
24	עדי עד	2010	אדמה פרטית
25	עמנואל	2015	אדמת מדינה מוכרזת
26	עשהאל	2005	אדמת מדינה מוכרזת
27	עתניאל	2003	אדמה פרטית ואדמת מדינה מוכרזת
28	צופין	2010	אדמה פרטית
29	קדומים	1999	אדמת מדינה מוכרזת
30	קריית ארבע	2016	אדמה פרטית
31	קרני שומרון	לפני שנת 1997	אדמה פרטית
32	רחלים	2008	אדמת מדינה מוכרזת
33	שבי שומרון	2015	אדמה פרטית
34	שערי תקוה	2014	אדמה פרטית

35	שערי תקווה	2008	אדמה פרטית
36	שערי תקווה	2014	אדמה פרטית
37	שערי תקווה	2015	אדמה פרטית

סוסים רועים במטע הזיתים של תושבי הכפר סנירייא שמתנחלים משערי תקווה השתלטו עליו

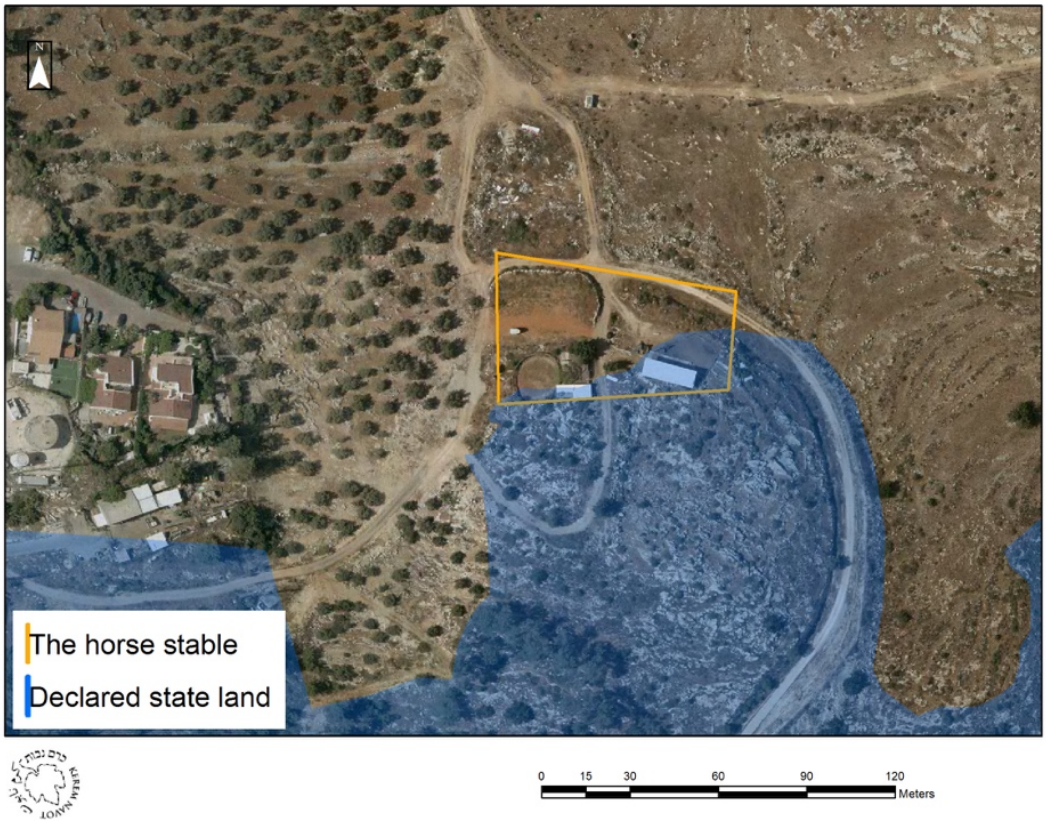

תצלום אוויר של אורוות סוסים באלפי מנשה

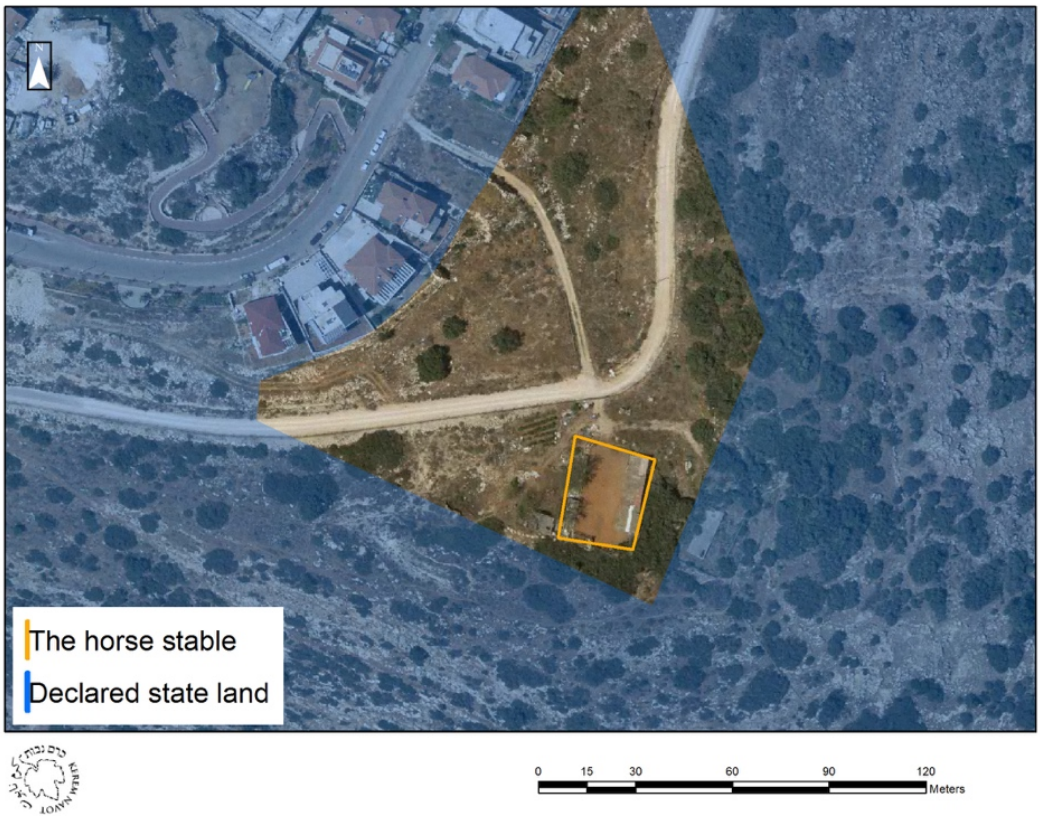

תצלום אוויר של אורוות סוסים בקרני שומרון

סיכום>>

מאז פרוץ האינתיפאדה השנייה בשלהי שנת 2000 חלה עלייה חדה במספר חוות הסוסים המקצועיות והאורוות הפרטיות בהתנחלויות ובמאחזים בגדה המערבית. הנתונים המוצגים בדו"ח זה מלמדים כי חלק ניכר מהחוות והאורוות הוקמו על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית שבעליהן נושלו מהן לאחר שנת 2000. במקרים רבים המתנחלים פלשו לאדמות והקימו את האורוות, ובדיעבד קיבלו את גיבוי הצבא, אך במקרים ספורים וחמורים יותר הצבא הוא האחראי לנישול, לאחר שהכריז על המקומות 'שטחי ביטחון מיוחדים' – מעמד שהיה אמור לאפשר לבעלי הקרקעות להיכנס אל אדמותיהם באופן מוסדר ובתיאום עם הצבא.

הגידול במספרן של חוות הסוסים המקצועיות בהתנחלויות ובמאחזים הוא חלק ממגמה רחבה יותר שניתן לראותה גם בתוך הקו הירוק. גידול זה התאפשר בראש ובראשונה בזכות הסבסוד שכל ארבעת קופות החולים מסבסדות את טיפולי הרכיבה במסגרת הביטוחים המשלימים.

בסקר שערכנו התברר כי 11 חוות רכיבה מקצועיות (מתוך 29) הוקמו בניגוד לחוק על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית אחרי פרוץ האינתיפאדה השנייה. היום עובדות קופות החולים עם לא פחות משבע חוות סוסים שנבנו בניגוד לחוק על אדמות בבעלות פלסטינית פרטית, וכך, למעשה, מעודד בעקיפין תקציב הבריאות הממלכתי המועבר לקופות החולים, הפרת חוק אלימה ההולכת וצוברת תאוצה.